

Завершився симпозіум круглим столом “Масова література в Україні: стан і перспективи”, який вела Т. Гундорова. Це, мабуть, перша спроба в українському літературознавстві започаткувати соціологічне осмислення явища масової літератури, її можливостей, меж і практик в Україні. До участі у круглому столі, окрім учасників симпозіуму, були запрошені відомі письменники та критики: Є. Кононенко, А. Кокотюха, М. Ревакович, К. Родик, Л. Таран, Наталія і Валерій Лапікури, О. Ірванець. До дискусії долучилися Т. Денисова, С. Філоненко, Р. Тхорук, Л. Демська-Будзуляк, Д. Айдачич, О. Сінченко, О. Михед.

Попередньо учасникам круглого столу було надіслано низку запитань, винесених на обговорення. Серед них такі: масова література – це психологічна розрядка чи даремна трата часу? Масова література для Вас – це синонім тривіальності, популярності, комерційного проекту? Письменницька індивідуальність в умовах серійного виробництва: чи погоджуєтеся ви з твердженням, що україномовна масова література менш конкурентноспроможна в Україні, ніж російськомовна? Як Ви бачите перспективи розвитку масової літератури в Україні? Відповідаючи на поставлені запитання, дискутуючи і сперечаючись, учасники круглого столу, зрештою, дійшли висновку, що масова література – явище поліфункціональне: вона лікує неврози, українізує, популяризує, знайомить із класикою, розважає. Круглий стіл став дискусійним клубом, де мали змогу виступити зі своїми пропозиціями, візіями, сумнівами й письменники, і критики, і представники літагенств. Як наголосила Т. Гундорова, у процесі цього обговорення важливо було знайти точки дотику між теоретичними концепціями, виробленими науковцями, і практичними пропозиціями та рішеннями, запропонованими актуальними письменниками. Доповіді й матеріали круглого столу планується опублікувати окремим виданням.

Симпозіум став спробою осмислити зони контакту, що пролягають між літературою та масовою культурою, адже між ними не існує залізної стіни, а розгортається постійна взаємодія. Інтердисциплінарний підхід дозволив науковцям говорити про масову літературу як складову культури загалом, розглянути її багатоплановість, зв'язки і взаємодію з високою літературою, а також кіномистецтвом, театральними постановками, музичною творчістю, телебаченням. Дискусія, яка відбулася під час круглого столу, дала змогу поглянути на проблеми написання й дослідження масової літератури з позиції письменника, літературознавця, критика, видавця.

Отримано 30 листопада 2010 р.

*Людмила Бербенець
м. Київ*

ЮВІЛЕЙ КИЇВСЬКОЇ ПОЛОНІСТИКИ

Вересень нинішнього року став для кафедри полоністики Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка ювілейним. Десятиріччя її існування ознаменовано Міжнародною інтердисциплінарною науковою конференцією “Польсько-український бюлетень”: європейська традиція діалогу культур” (Київ – Ірпінь, 22-24 вересня 2010 р.). У її роботі взяли участь учені з багатьох міст України, Польщі (Варшава, Краків, Гданськ, Жешув, Люблін, Лодзь, Ченстохова), Німеччини, Італії.

З вітальним словом до присутніх звернулися директор Інституту філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка *Г. Семенюк*, Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Польща в Україні *Я. Ключковський*, ректор Національного університету державної податкової служби України *П. Мельник*, Генеральний Консул Республіки Польща в Києві *Р. Вольський*, голова Української Всесвітньої Координаційної Ради *Д. Павличко*, директор Польського інституту в Києві *Я. Годун*, ректор Бердянського університету менеджменту і

бізнесу *Л. Антошкіна*, керівник кафедри україністики Варшавського університету *В. Назарук*, ректор Волинського національного університету імені Лесі Українки *І. Коцан*, перший проректор Полонійної академії в Ченстохові *М. Урбанець*, письменник *Вал. Шевчук*, *Б. Франкевич* (Бюро співпраці з закордоном Варшавського університету).

На пленарному засіданні виступили провідні польські та українські вчені. Безпосередній ініціатор, організатор нинішнього наукового форуму, чл.-кор. НАН України *Р. Радишевський* ознайомив присутніх зі здобутками київської полоністики. Саме завдяки його зусиллям вийшло XVII томів “Київських полоністичних студій” (збірник належить до списку видань ВАК України), а також книжка “Українська полоністика: проблеми, школи, силуетки”, у якій репрезентовано найважливіші досягнення материкової української полоністики ХХ–ХХІ ст., розкрито історію становлення шкіл та осередків, розглянуто наукові здобутки авторитетних дослідників, подано бібліографію вибраних полоністичних праць.

Про непрості українсько-польські стосунки йшлося у виступі академіка НАН України *М. Жулинського* “Україна і Польща міжвоєнного двадцятиліття: пошуки шляхів порозуміння”. Провідний україніст Польщі проф. *С. Козак* (Варшава) захопив присутніх польсько-українським дискурсом епохи романтизму, розповіддю про “мальовану Україну”, “українську школу”, групу “Умань”, яка задекларувала союз із українським народом і вже самою назвою мала на меті змити ненависть і криваві сторінки в історії двох народів. *В. Осадчий* (Люблін) у доповіді “Візія української історії на шпальтах “Польсько-українського бюлетеня” простежив передумови виникнення видання, його роль у становленні (і поліпшенні) українсько-польських стосунків. *С. Уляш*, ректор Жешувського університету, висловив своє вагоме слово в навколотермінологічній дискусії: обґрунтував доцільність використання терміна “пограниччя” (“пограниччя культур”) як ідеологічно нейтральнішого порівняно з поняттям “креси”.

На конференції діяло 5 секцій: “Польсько-український бюлетень”: літературознавча проблематика”, “Діалог літератур і культур (до ХХ ст.)”, “Сучасний діалог літератур і культур”, “Теоретично-естетичний і культурологічний діалог”, “Мовознавчий діалог”. Показово, що на конференції чітко окреслилась тенденція – доповіді українських науковців стосувалися польської тематики, а їхніх польських колег – переважно української. Чимало було й компаративістських студій: “Українська проблематика в творчості Марціна Пашковського” *М. Куран* (Лодзь), “Рецепція творчості Тараса Шевченка на сторінках “Польсько-українського бюлетеня” *О. Астаф’єва* (Київ), “Гуцульщина в польській літературі міжвоєнного двадцятиріччя” *К. Венцель-Птась* (Ченстохова), “Польсько-український бюлетень” як зразок перекладацької справи – суспільно-політичний аспект соціокультурної фузії” *А. Брацкі* (Гданськ), “Романтичні імперативи і герої на сторінках “Польсько-українського бюлетеня” *М. Брацкої* (Київ), “Публіцистика Йозефа Лободовського на шпальтах “Польсько-українського бюлетеня” *Л. Сірик* (Люблін), “Роль “Польсько-українського бюлетеня” у становленні українсько-польських стосунків” *Л. Церковняк-Городецької* (Київ), “Україніка на сторінках видань Південно-східного наукового інституту в Перемишлі” *М. Зимомрі* (Дрогобич), “Гуманістичні засади життєдіяльності Збігнева Герберта” *Л. Оляндер* (Луцьк), “В. Бончковський – Є. Маланюк: творчий діалог” *Н. Лисенко-Єржиківської* (Київ), “Польська податкова ординація 1934 року – українська проекція” *О. Радишевської*, “Тадеуш Конвіцький і Юрій Андрухович: спадкоємність естетики апокаліптичних візій” *Л. Зелінської* (Острог) та ін.

Робота всіх секцій була надзвичайно плідною. Провокативною в науковому сенсі виявилася доповідь “Канон авторів і текстів правобережної польськомовної мемуаристики” *В. Єршова* (Житомир). Спираючись на аргументи *В. Шевчука*, дослідник обстоює думку, що твори правобережних письменників доби романтизму, написані польською мовою, слід зараховувати до української літератури. Доповідь викликала жваву дискусію, адже в українському письменстві було чимало авторів, які творили двома й більше мовами (Шевченко, Марко Вовчок, Старицький, Франко, Кобилянська та ін.)

Значне зацікавлення викликала доповідь “Польськість творчості Дж. Конрада в європейському і світовому діалозі культур” *В. Крайки* (Люблін), у якій осмислено біографічні фактори формування особистості класика англійської літератури Дж. Конрада – уродженця України (із Бердичева). Основні положення попередньої доповіді розвиває *Л. Омелян*. Дослідниця солідаризується з *В. Крайкою* в тім, що саме обставини дитинства значною мірою вплинули на творчість майбутнього письменника. Адже його предки по двох лініях (Бобровські й Коженевські) близько 200 років жили в Україні. Конрад завжди вважав себе “шляхтичем з України”. Тож згадки про Україну знаходимо в його творах “Князь Роман”, “Сестри” та ін.

Логічним завершенням першого дня конференції став урочистий прийом у польському посольстві, де виступили Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Польща в Україні Я. Ключковський, Р. Радишевський, М. Жулинський, Д. Павличко. Під час урочистостей було підписано двосторонній договір про співпрацю між Київським національним університетом імені Тараса Шевченка та Жешівським університетом (Польща).

Другий день конференції проходив у Національному університеті державної податкової служби України в Ірпені. З вітальним словом до присутніх звернувся проректор з міжнародних зв'язків Національного університету державної податкової служби України *М. Дорошенко*. Присутніх зацікавила доповідь “Пан’європейська унія – ідея і дійсність” *І. Полуляха* (Київ-Мюнхен), у якій були висловлені досить несподівані думки. Автор радить утриматися від ідеалізації “унії європейської”, яка перетворилася, на жаль, на “комерційну організацію” і має немало негативів у своїй діяльності.

Чимало питань викликала доповідь “Перша польська держава і Київська Русь: історико-культурні паралелі” *С. Сеґеди* (Київ). Учений, котрий очолює групу, яка займається вивченням останків Ярослава Мудрого в Софії, чи не вперше відкрито заявив: останків давньоруського князя в саркофазі немає – вони (з упевненістю на 90%) перебувають в одній із православних церков Нью-Йорка.

Третій день конференції проходив у форматі пленарного засідання, на якому було заслухано цікаві (з використанням мультимедійних засобів) доповіді “Питання історії українського театру XVI – початку XX ст. на сторінках “Польсько-українського бюлетеня” *Р. Пилипчука* (Київ), “Бердичівська чудотворна ікона Богородиці – спільна святиня українського і польського народів” *Д. Степовика* (Київ), “Повість “Гетьман Мазепа” Ф. Равіти-Гавронського в контексті польської мазепіани” *Л. Ромащенко* (Черкаси), “Польський контекст творчості Богдана-Ігоря Антонича” *В. Назарука* (Варшава), “Польсько-український бюлетень” (1932–1938) про першу політичну еміграцію в Європі” *В. Соболя* (Варшава), “Дослідження українців у Польщі в міжвоєнний період: народознавчі аспекти” *Л. Вахніної* (Київ), “Сучасні польсько-українські поетичні взаємини” *С. Шевченка* (Київ).

Завершився форум круглим столом, де було підбито підсумки й накреслено перспективи українсько-польської співпраці в галузі освіти й культури.

Отримано 29 листопада 2010 р.

*Людмила Ромащенко
м. Черкаси*

